

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий інститут фізичної культури

Кафедра логопедії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту
фізичної культури

_____ Михайло ЛЯННОЙ

«29» серпня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
ЛОГОПЕДИЧНОЇ РОБОТИ З ДОРΟΣЛИМИ**

Галузь знань: А Освіта

Спеціальність: А6 Спеціальна освіта (Логопедія)

Освітньо-професійна програма: Спеціальна освіта (Логопедія)

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту фізичної
культури

«29» серпня 2025 р.

Голова

Людмила МОРОЗ, к.п. н., доцент

Розробник: Людмила МОРОЗ, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри логопедії _____

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри логопедії
Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Анатолій КРАВЧЕНКО, к.п.н., професор _____

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	магістр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
1-й		1-й	
Лекції			
12 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
16 год.		4 год.	
Лабораторні			
- год.		- год.	
Самостійна робота			
60 год.		82 год.	
Консультації:			
2 год.	- год.		
Загальна кількість годин - 90	Вид контролю: <i>залік</i>		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Освітня компонента «Теоретико-методологічні засади логопедичної роботи з дорослими» розкриває сучасні підходи та особливості організації і надання логопедичної допомоги дорослим людям в Україні та світі.

Проблеми функціонування дорослої людини займають чільне місце в сучасних вітчизняних і зарубіжних теоретико-емпіричних дослідженнях. Період дорослості займає більшу частину життєвого шляху людини і характеризується певними особливостями, закономірними і неухильними змінами функціонування в біологічному, психічному та соціальному контекстах. Знання цих особливостей та специфіки прояву порушень мовлення в людей дорослого віку виступають необхідним компонентом професійної компетентності сучасного логопеда. Сучасні виклики, що є актуальними для українського суспільства, зумовлюють посилення уваги до різних аспектів проблеми надання якісної логопедичної допомоги людям дорослого віку.

У результаті опанування освітньою компонентою здобувачі поглиблюють знання щодо анатомо-фізіологічних, педагогічних, психологічних, соціальних особливостей дорослого віку, характеристики порушень мовлення і життєдіяльності організму людини в дорослому віці, організації обстеження та логопедичної допомоги в комплексній системі роботи з дорослими клієнтами в Україні та світі.

Загальною метою курсу є формування необхідних компетентностей щодо теоретико-методологічних засад логопедичної роботи з дорослими в комплексному процесі кваліфікованого здійснення професійної діяльності:

Інтегральна компетентність (ІК).

Загальні компетентності (ЗК): 1, 2, 5, 7, 9.

Спеціальні компетентності (СК): 1-3, 5, 6, 9, 11, 12.

Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна «Теоретико-методологічні засади логопедичної роботи з дорослими» використовує досягнення та методи фундаментальних та

прикладних наук. Тому при вивченні дисципліни «Теоретико-методологічні засади логопедичної роботи з дорослими» здобувачам необхідні знання з анатомії, фізіології, психології, педагогіки, логопедії тощо.

2. Результати навчання за дисципліною

Результати навчання (РН)	<p>РН-1. Здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання наявних проблем.</p> <p>РН-10. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.</p> <p>РН-15. Проводити необхідні діагностичні заходи для визначення особливостей мовленнєвого розвитку (зокрема мовленнєвої патології) у дорослих, планувати, реалізовувати та прогнозувати результативність корекційно-логопедичний процесу з урахуванням етіології та патогенезу мовленнєвих порушень, вікових та індивідуальних особливостей.</p> <p>РН 16. Упроваджувати в професійну діяльність методики та педагогічні технології навчання, виховання, супроводу та реабілітації осіб із мовленнєвими порушеннями на засадах індивідуального та диференційованого підходів.</p>
---------------------------------	--

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача
90 – 100	Здобувач виявляє творчі здібності, вмє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вмє використовувати набуті знання і вміння для творчого вирішення

	навчальних завдань, переконливо аргументує відповіді, обґрунтовує власні міркування та умозаключення.
82 - 89	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, правильно вирішує навчальні завдання, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких не значна, добирає аргументи для підтвердження думок.
74 - 81	Здобувач вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти допущені помилки.
64 - 73	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є суттєві.
60 - 63	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за вихідний, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, з допомогою викладача може виправляти значну кількість суттєвих помилок.
35-59	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
1 - 34	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Критерії поточного контролю знань і умінь студентів

Поточний контроль теоретичних знань студентів здійснюється за 5-бальною шкалою: 1-2,5 – “задовільно”, 3-4 - “добре”, 4,5-5 - “відмінно”.

Виконання кожного самостійного завдання оцінюється від 5 до 10 балів;

Вирішення проблемної ситуації чи ситуативного завдання оцінюється від 5 до 10 балів.

Виконання індивідуального (групового) науково-дослідного завдання оцінюється від 5 до 10 балів.

Розподіл балів

Поточний контроль					Разом	Сума
РОЗДІЛ 1		РОЗДІЛ 2				
Т 1.1.	Т 1.2.	Т 2.1.	Т 2.2.	Т 2.3.		
Поточний контроль					35	100
10	10	5	5	5		
Контроль самостійної роботи					65	
10	10	10	10	25		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

4. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, поточне теоретичне опитування, тестування, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, інші види індивідуальних та групових завдань тощо.

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Науково-теоретичні засади логопедичної роботи з дорослими:

Тема 1.1. Анатомо-фізіологічна, психологічна, педагогічна та соціальна характеристика дорослого віку.

1. Поняття про онтогенез. Періодизація онтогенезу людини.
2. Анатомо-фізіологічна характеристика людини в дорослому віці.
3. Основні проблеми дорослого віку. Поняття про старіння.
4. Психологічна характеристика людини в дорослому віці.
5. Педагогічна характеристика людини в дорослому віці.
6. Соціальна характеристика людини в дорослому віці.

Тема 1.2. Науково-теоретичний огляд порушень мовлення в дорослому віці.

1. Характеристика мовленнєвої функціональної системи.
2. Сучасні підходи до класифікації мовленнєвих порушень.
3. Причини та механізм порушення мовлення в дорослому віці.
4. Характеристика порушень мовлення та особливості їх прояву в дорослому віці.
5. Цілісна характеристика особи з порушенням мовлення в дорослому віці.

Розділ 2. Логопедична робота з дорослими в Україні та світі:

Тема 2.1. Модель логопедичної допомоги дорослим в Україні:

1. Проблема логопедичної допомоги дорослим: історія та сучасність.
2. Підготовка фахівців для логопедичної допомоги дорослим.

3. Законодавча база логопедичної допомоги дорослим.
4. Організація надання логопедичної допомоги дорослим.
5. Логопедичний супровід як складова комплексного супроводу дорослої особи з порушенням мовлення.

Тема 2.2. Організаційно-методичні засади логопедичної роботи з дорослими в Україні.

1. Загальні особливості логопедичної роботи з дорослими.
2. Особливості обстеження дорослих з порушенням мовлення.
3. Особливості реалізації логопедичної допомоги дорослим.
4. Консультування та робота з сім'єю.

Тема 2.3. Сучасний досвід логопедичної роботи з дорослими в світі.

1. Концептуальні особливості логопедичної роботи з дорослими в світі.
2. Характеристики закордонних моделей логопедичної роботи з дорослими:
 - країни Північної Америки: США, Канада;
 - Європейські країни: Німеччина, Франція, Велика Британія тощо;
 - країни Східної Європи: Польща, Словаччина, Болгарія, Румунія тощо.
 - країни пострадянського простору: Литва, Латвія, Естонія.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
Лекції		Практ.	Сам. Роб.	Конс.	Лекції		Практ.	Сам. Роб.	Конс.	
РОЗДІЛ 1. Науково-теоретичні засади логопедичної роботи з дорослими										
Тема 1.1. Анатомо-фізіологічна, психологічна, педагогічна та соціальна характеристика дорослого віку.	23	4	4	15	-	17	2	-	15	-

Тема 1.2. Науково-теоретичний огляд порушень мовлення в дорослому віці.	16	2	4	10	-	17	2	-	15	-
РОЗДІЛ 2. Логопедична робота з дорослими в Україні та світі										
Тема 2.1. Система логопедичної допомоги дорослим в Україні.	14	2	2	10	-	20	-	-	20	-
Тема 2.2. Організаційно-методичні засади логопедичної роботи з дорослими в Україні.	21	2	4	15	-	17	-	2	15	-
Тема 2.3. Сучасний досвід логопедичної роботи з дорослими в світі.	16	2	2	10	2	19	-	2	17	-
Усього годин	90	12	16	60	2	90	4	4	82	-

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Анатомо-фізіологічна, психологічна, педагогічна та соціальна характеристика дорослого віку	4	-
2.	Науково-теоретичний огляд порушень мовлення в дорослому віці	4	-
3.	Система логопедичної допомоги дорослим в Україні	2	-
4.	Організаційно-методичні засади логопедичної роботи з дорослими в Україні	4	2
5.	Сучасний досвід логопедичної роботи з дорослими в світі	2	2
Разом		16	4

8. Рекомендовані джерела інформації

Основна:

Григорова А.І., Соколова Л.І., Герасимчук Р.Д. та ін. Неврологія: підручник. 3-є вид., переробл. та допов. К.: ВСВ «Медицина», 2020. 620 с.

Дзюба Т. М., Коваленко О. Г. Психологія дорослості з основами геронтопсихології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. П., 2013. 172 с.

Ковальчук І.В. Соціальна геронтологія: навчальний посібник. Чернівці, 2021. 264 с.

Комісова Т. Є., Мамотенко А. В., Коваленко Л. П., Іонов І. А., Катеринич О. О., Сахацький Г. І. Вікова анатомія та фізіологія людини: навчальний посібник. Харків: ФОП Петров В. В., 2021. 112 с.

Марчук А. В. Андрагогіка : навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 300 с.

Махукова Т. Неврологічні основи логопедії. Навчально-методичний посібник. Старобільськ: Видавництво: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. 135 с.

Симочко Л. Ю., Конар Р. С., Бойко Н. В. Біологія людини з основами геронтології : навч. посіб. Ужгород: Говерла, 2021. 296 с.

Ушакова І.М. Геронтопсихологія: підручник. Х.: НУЦЗУ, 2014. 236 с.

Шеремет М.К. Логопедія: підручник, третє видання, перероблене та доповнене. За ред. М.К.Шеремет. К.: Слово, 2014. 672 с.

Додаткова:

Козинець О.В., Хапайло О.О. ДО ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ ХВОРИХ НА АФАЗІЮ. Науковий часопис. Спеціальна психологія.

https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/17135/Kozynets'_Khapailo.pdf?sequence=1

Конопляста С.Ю., Синиця А.О. Дизартрія у систематиці мовленнєвих порушень (сучасний погляд) – URL: <http://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/66-2019/28.pdf>

Лянна О.В., Литвиненко В.А., Ласточкіна О. В. Організація відновлювально-логопедивної роботи при афазії у осіб післяінсультного стану в ланці взаємодії «логопед - сім'я». Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). Збірник наукових праць, 2019. №13. С. 123-133. – URL: <https://aqce.com.ua/vipusk-13/organizacija-vidnovljuvalno-logopedivnoi-roboti-pro-afazii-u-osib.html>

Зелінська-Любченко К., Мороз Л. Особливості практичної підготовки студентів- логопедів Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка в медичних закладах та інклюзивно-ресурсних центрах. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. 18. 2021. С.46-58.

3. Зелінська-Любченко К., Стахова Л., Мороз Л. Логопедичний практикум в системі підготовки магістрів спеціальності 016 Спеціальна освіта (Логопедія). Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: Вип. 19 /за ред. М.Шеремет, О. В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2022. С. 102-111.

Некрасова Н. О., Руденко С. Ю., Тихонова Л. В. ПОСТІНСУЛЬТНА АФАЗІЯ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПОГЛЯДІВ НА НЕЙРОФІЗІОЛОГІЮ МОВНОЇ ФУНКЦІЇ. Український журнал медицини, біології та спорту – 2021. Том 6, № 5 (33). С. 28-37. <https://jmbbs.com.ua/pdf/6/5/jmbbs0-2021-6-5-028.pdf>

Сулятицький, І. В., Кравець, Я. Г. (2020). СОЦІОПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОБОТИ З АФАЗІЄЮ ЯК ТИПОВИМ ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ ПІСЛЯ ІНСУЛЬТУ. Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка., (30). <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2018.30.8689>

Інформаційні ресурси:

Національна бібліотека України ім. В. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>

Сайт Міністерства освіти та науки України <http://www.mon.gov.ua/>

Сайт міністерства охорони здоров'я України <https://moz.gov.ua/>

Українська асоціація боротьби з інсультом
https://www.facebook.com/UkrainskaAsociaciaBorotbiZInsultom/?locale=uk_UA

Українське товариство терапевтів мови і мовлення
<https://www.facebook.com/uttmim/>

Національна служба здоров'я України
https://www.facebook.com/nszu.ukr/?locale=uk_UA

<https://vseosvita.ua/library/zbirka-lekcij-z-disciplini-gerontologia-geriatria-ta-paliativna-medicina-386731.html>

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

1. Підручники та навчальні посібники, монографії, періодичні наукові та інформаційні джерела.
2. Словники та енциклопедії.
3. Наочний матеріал (відповідно теми), аудіо та відео наочність.
4. Обладнання логопедичного кабінету (приміщення і середовище кабінету, обладнання: дзеркало, артикуляційні профілі, логопедичні зонди і зондозамінники, кушетка, логопедичний столик тощо).
5. Використання елементів дистанційного навчання.